

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

№12

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

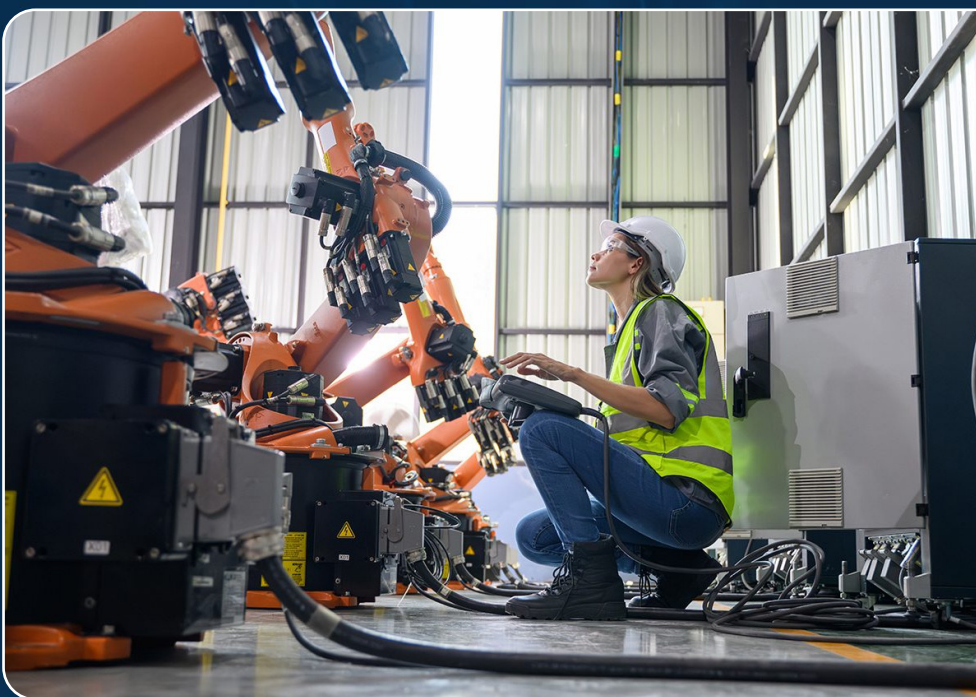
2025 dekabr

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 - Texnika fanlari
08.00.00 - Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB[®]
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

OpenAIRE

ROAD

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

BASE

Crossref

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

ISSN: 3060-463X

РЭУ.РФ
РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 281 sahifa.
2025-yil, dekabr

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afarovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalendar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Muhammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Botirali Roxataliyevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
- 05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
- 05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
- 05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
- 05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
- 05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
- 05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
- 05.01.07 – Matematik modellashtirish
- 05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
- 05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
- 05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
- 05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
- 05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
- 05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
- 05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
- 05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
- 05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
- 05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
- 05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
- 05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
- 10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
- 10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
- 08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 – Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 – Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 – Marketing
- 08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 – Menejment
- 08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK
Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

RASMIY RIVOJLANISH YORDAMI (OFFICIAL DEVELOPMENT ASSISTANCE, ODA) ORQALI O'ZBEKISTONDA DAVLAT MOLIYASINI BOSHQARISH (PUBLIC FINANCIAL MANAGEMENT, PFM) TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH	24
Pulatov Dilshod Haqberdiyevich, Ulug'ova Maftunabonu To'iqinovna	
INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN LEADING WHEAT-PRODUCING COUNTRIES.....	28
Turayeva Gulizahro	
BLOKCHEYN TIZIMLARI UCHUN XESH FUNKSIYALARNI TANLASH MEZONLARI VA SAMARADORLIK KO'RSATKICHLARI TAHLILI	32
Abduraximov Baxtiyor, Allanov Orif, Turdibekov Baxtiyor	
RIVOJLANGAN DAVLATLAR TAJRIBASI ASOSIDA KICHIK KORXONALARDA ISHLAB CHIQARISHNI SAMARALI TASHKIL ETISH MODELLARI: NAMANGAN VILOYATI MISOLIDA	39
Xonto'rayev Obbosxon Kamolxon o'g'li	
ISSIQLIK AKKUMULYATORINING RAZRYADLANISH JARAYONIDA SUYUQLIK QATLAMLARIDA HARORAT TAQSIMLANISHINING BIR O'LCHOVLI MODELI	43
B.A. Hikmatov, M.S. Mirzayev	
ISLOM MOLIYASI TAMOYILLARI ASOSIDA YASHIL LOYIHALARNI MOLIYALASHTIRISH IMKONIYATLARI.....	49
Safarova Nasiba Gulmurod qizi	
ПРИМЕНЕНИЕ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНЫХ СИСТЕМ В ОБУЧЕНИИ СПЕЦИАЛИСТОВ ПО ИНФОРМАЦИОННЫМ ТЕХНОЛОГИЯМ.....	54
Даниярова Улбосын Куатбаевна	
YANGI TURDAGI IKKI QATLAMLI TRIKOTAJ TO'QIMALARI KO'RSATKICHLARINI KOMPLEKS BAHOLASH	58
Ergasheva Rashida Abdug'aniyevna	
HALQALI YIGIRISH MASHINASIDA BURAM UCHBURCHAGINING IP UZILISHIGA BOG'LIQLIGINI TADQIQI.....	62
Soliyev Azizbek Kamoldinovich	
НОВЫЕ ТЕНДЕНЦИИ ТУРИЗМА 2030: СТРАТЕГИЧЕСКИЕ ОРИЕНТИРЫ И РЕКОМЕНДАЦИИ ДЛЯ УЗБЕКИСТАНА	69
Гольшева Елена Вячеславовна	
STRATEGIK JARAYONNING MODELLARI	76
Musayeva Dilnoza Dilshatovna	
МАТЕМАТИЧЕСКИЕ МОДЕЛИ ОЦЕНКИ СТОИМОСТИ КВАРТИР В МНОГОЭТАЖНЫХ ДОМАХ.....	81
Уринов Адхамжон Акбарович	
МАТЕРИАЛЛАРНИ МУРАККАБ YASSI TRAEKTORIYALAR BO'YICHA DEFORMASIYALANTIRISHDA PLASTIK DEFORMASIYALANISH JARAYONLARI	88
A.Xakimov, X.Xakimov	
TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN LOYIHALARNI ISLOM MOLIYA INSTRUMENTLARI ORQALI MOLIYALASHTIRISH YO'LLARI.....	95
Xaitov Shaxzod Sharipboyevich	
SANOAT KORXONALARINING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH CHORA-TADBIRLARINING KETMA KETLIGI	102
Xusanova Maloxat Mengnorovna	
TO'QIMACHILIK KORXONALARIDA LOGISTIKA XARAJATLARI TAHLILI	107
Saidova Kamola Xoshimovna	

OZIQ-OVQAT SANOATINI IQTISODIY RIVOJLANTIRISHDA EKOLOGIK MUAMMOLAR VA ULARNI YECHISHNING METODOLOGIK YONDASHUVLARI	111
Tleuv Niyetulla Raxmanovich	
YUQORI MUSTAHKAM KOMPOZIT ARMATURALARDAN FOYDALANILGAN TEMIRBETON KONSTRUKSIYALARINING YUK KO'TARUVCHANLIGI VA UZOQ MUDDATLI DEFORMATSIYALARINI BAHOLASH	114
Mamajanova Odina Alisher qizi	
KORXONALARDA DAROMADLILIK KO'RSATKICHLARINI BAHOLASHNING ZAMONAVIY YONDASHUVLARI	119
Farog'at Xo'jabekova, Eshankulova Nafisa Komiljon qizi	
TEMIR YO'L INFRATUZILMASIDA YASHIL IQTISODIYOT TAMOYILLARINI QO'LLASH: CSR, ESG VA PRI ASOSIDA BARQAROR RIVOJLANISH STRATEGIYASINI SHAKLLANTIRISH	124
Abduraxmanova Muqaddas Toxtasinovna	
THE ROLE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN OPTIMIZING MARKETING AND EDUCATIONAL PROCESSES IN HIGHER EDUCATION	128
Sadikov Shoxrux Shuhratovich	
BANK FAOLIYATIDA "YASHIL" MOLIYAVIY VOSITALARDAN FOYDALANISHNING NAZARIY ASOSLARI.....	133
Abduraxmonov Alimardon Sodiq o'g'li	
TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN LOYIHALARNI ISLOM MOLIYA INSTRUMENTLARI ORQALI MOLIYALASHTIRISH YO'LLARI	139
Xaitov Shaxzod Sharipboyevich	
BOSHQARUV PSIXOLOGIYASIGA DOIR MUAMMOLARNI BARTARAF ETISHNING ZAMONAVIY YO'NALISHLARI	145
Aripov Oybek Abdullayevich	
TADBIRKORLIK SUBYEKTLARIDA INNOVATSIYALARNI JORIY ETISHNING IQTISODIY SAMARALARI	150
Karimov Nodirbek	
УТИЛИЗАЦИЯ ПОБОЧНЫХ ПРОДУКТОВ ПЕРЕРАБОТКИ ХЛОПКА ДЛЯ СИНТЕЗА АНТИКОРРОЗИОННЫХ КОМПОЗИЦИОННЫХ ПОКРЫТИЙ.....	155
Ситмуратов Тулкинбек Сабирбаевич, Баходиров Худайберган Баходир угли	
SANOAT KORXONALARIDA MOLIYAVIY BARQARORLIKNI TA'MINLASHNING METODOLOGIK ASOSLARI.....	163
Ergashev Muhibbek Aslam o'g'li	
O'ZBEKISTON TO'QIMACHILIK SANOATIDA XORIJIY INVESTITSIYALAR SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'NALISHLARI	168
Nazarova A.N.	
АВТОМАТИЗИРОВАННАЯ СИСТЕМА РАСЧЁТА ПОКАЗАТЕЛЕЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ СОТРУДНИКОВ ОРГАНИЗАЦИИ	172
Шухратов Мамуржон Шухрат угли	
BLOCKCHIAN, IOT (INTERNET OF THINGS) NING IQTISODIY SOHALARDA QO'LLANISHI	178
Avazov Ergash Xidirberdiyevich	
O'ZBEKISTONDA INVESTITSIYALARNI MOLIYAVIY BOSHQARISHNING JORIY HOLATI VA EKONOMETRIK TAHLILLAR ASOSIDA KELGUSI YILLAR PROGNOZI.....	182
Ismailov Dilshod Anvarjonovich	
QISHLOQ XO'JALIGI KLASTERLARI MOLIYAVIY HOLATINING NAZARIY JIHATLARI	190
Dildora Yuldasheva	
TURIZM SOHASIDA TRANSPORT XIZMATLARINING HOLATI	194
Xalimov Shaxboz Xalimovich	
MAHALLA BUDJETI VA SOLIQLARNING YIG'ILUVCHANLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	200
Abdullayev Zafarbek Safibullayevich	

BUDJET TASHKILOTLARIDA QURILISH-TA'MIRLASH XARAJATLARI HISOBINING USLUBIY JIHATLARI.....	206
Azizova Zilola Lochinovna	
KOSHI – BUNYAKOVSKIY – SHVARS INTEGRAL TENGSIZLIGI VA UNING IQTISODIYOTDAGI ROLI.....	212
Saipnazarov Shaylovbek Aktamovich	
ИНТЕГРАЦИЯ ПРИНЦИПОВ ЦИРКУЛЯРНОЙ ЭКОНОМИКИ В АГРОПРОДОВОЛЬСТВЕННЫЙ СЕКТОР УЗБЕКИСТАНА: ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ЭФФЕКТИВНОСТЬ, ПЕРЕРАБОТКА БИОМАССЫ И СТРАТЕГИИ СОКРАЩЕНИЯ ПОСТУБОРОЧНЫХ ПОТЕРЬ	219
Эгамбердиев Хумоюн Хамрокулович	
HOVUZ BALIQCHILIGI XO'JALIKLARIDA REJALASHTIRISHNING MUDDATLARI VA BOSQICHLARI	227
Dosmuratova Shaxista Kengashovna, Menglikulov Bakhtiyor Yusupovich	
O'ZBEKISTON SHAROITIDA KICHIK BIZNESNI QO'LLAB-QUVVATLASH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	233
Ergashev Jamshid Jamoliddinovich	
KON-METALLURGIYA KORXONALARINING KORPORATIV BOSHQARUV TIZIMIDA KPINING O'RNI VA AHAMIYATI.....	237
Ergashov Botirjon Ergashovich	
SANOAT KORXONALARIDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI.....	245
Ahmadjanov Ilyosbek	
ACCELERATING SOCIOECONOMIC DEVELOPMENT IN RURAL AREAS THROUGH DIGITAL TECHNOLOGIES: A COMPREHENSIVE ANALYSIS	250
O.Q. Xudayberdiyeva, Z.B. Negmatullayeva	
ISSIQXONALARDAN FOYDALANISHNING OZIQ-OVQAT XAVFSIZLIGIGA TA'SIRI BO'YICHA MUAMMONI ASOSLASH VA UNING MILLIY MANFAATLARGA ALOQADORLIGINI ANIQLASH	256
Otavullaev Sukhrob Sa'dullo o'g'li	
NAMANGAN VILOYATIDA DON MAHSULOTLARI NARXLARINI SHAKLLANTIRISHDA BOZOR TAJRIBASI	260
Bahriddinov Jahongirbek Ravshanjon o'g'li	
RAQAMLI IQTISODIYOTGA O'TISHNING JAHON TAJRIBASI: MUAMMO VA ISTIQBOL	264
Mamadaliyev Akmaljon	
ПОВЫШЕНИЕ СОЦИАЛЬНОЙ ЗНАЧИМОСТИ НАЛОГОВ В НОВОЙ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ СИТУАЦИИ.....	269
Зайналов Джахонгир Расулович	
FARG'ONA VODIYSIDA KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHNING HUDUDIY XUSUSIYATLARI	274
Murodxiyeva Feruza Majidovna	

FARG'ONA VODIYSIDA KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHNING HUDUDIY XUSUSIYATLARI

Murodxujayeva Feruza Majidovna

Namangan davlat universiteti

“Yashil iqtisodiyot va barqaror biznes” kafedrası dotsenti

Annotatsiya. Ushbu maqolada Farg'ona vodiysida kichik biznes va tadbirkorlik subyektlari faoliyatini rivojlantirishning hududiy xususiyatlari ilmiy tahlil qilinadi. Tadqiqotda vodiý hududlarining demografik zichligi, iqtisodiy faolligi, transport-kommunikatsiya infratuzilmasi va tarixiy shakllangan bozorbop muhitning kichik biznes rivojiga ta'siri chuqur yoritilgan. Shuningdek, Farg'ona, Andijon va Namangan viloyatlarida tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlashga qaratilgan davlat dasturlari, imtiyoz va preferensiyalar, kreditlash mexanizmlari hamda mahalliy boshqaruv organlarining o'rni baholangan. Hududiy iqtisodiyotning o'ziga xos jihati sifatida aholi bandligi, agrar iqtisodiyotdan sanoatlashtirishga o'tish jarayonlari, eksport salohiyatining oshishi va xizmatlar sohasining kengayishi kabi omillar alohida tahlil qilinadi. Tadqiqot yakunida vodiýning tadbirkorlik muhiti barqarorligini ta'minlash, innovatsion biznes g'oyalarni joriy etish va hududiy raqobatbardoshlikni kuchaytirish bo'yicha taklif va tavsiyalar ishlab chiqilgan. Mazkur tahlillar natijalari Farg'ona vodiysi iqtisodiy salohiyatini oshirish va kichik biznesni qo'llab-quvvatlash siyosatini takomillashtirishda muhim ilmiy-amaliy ahamiyatga ega.

Kalit so'zlar: Farg'ona vodiysi, kichik biznes, tadbirkorlik subyektlari, hududiy rivojlanish, innovatsion faoliyat, iqtisodiy salohiyat, infratuzilma, davlat qo'llovi, bozor iqtisodiyoti, mahalliy boshqaruv.

Abstract. This article provides a scientific analysis of the regional specifics of small business and entrepreneurship development in the Ferghana Valley. The study thoroughly examines the impact of the valley's demographic density, economic activity, transport and communication infrastructure, and historically established market environment on the development of small businesses. Furthermore, state programs aimed at supporting entrepreneurship, incentives and preferences, credit mechanisms, and the role of local government bodies in Ferghana, Andijan, and Namangan regions are assessed. As a distinctive feature of the regional economy, factors such as employment levels, the transition from an agrarian economy to industrialization, the growth of export potential, and the expansion of the service sector are analyzed in detail. The study concludes with recommendations and proposals for ensuring a stable entrepreneurial environment in the valley, introducing innovative business ideas, and enhancing regional competitiveness. The results of these analyses hold significant scientific and practical importance for increasing the economic potential of the Ferghana Valley and improving policies for supporting small businesses.

Keywords: Ferghana Valley, small business, entrepreneurial entities, regional development, innovative activities, economic potential, infrastructure, state support, market economy, local governance.

Аннотация. В данной статье представлен научный анализ региональных особенностей развития малого бизнеса и предпринимательской деятельности в Ферганской долине. В исследовании подробно рассматривается влияние демографической плотности, экономической активности, транспортно-коммуникационной инфраструктуры и исторически сложившейся рыночной среды на развитие малого бизнеса. Кроме того, оцениваются государственные программы поддержки предпринимательства, льготы и преференции, кредитные механизмы, а также роль органов местного управления в Ферганской, Андижанской и Наманганской областях. В качестве особенностей региональной экономики детально анализируются такие факторы, как уровень занятости, переход от аграрной экономики к индустриализации, рост экспортного потенциала и расширение сферы услуг. В заключение исследования предлагаются рекомендации по обеспечению стабильной предпринимательской среды в долине, внедрению инновационных бизнес-идей и повышению региональной конкурентоспособности. Результаты данного анализа имеют важное научное и практическое значение для увеличения экономического потенциала Ферганской долины и совершенствования политики поддержки малого бизнеса.

Ключевые слова: Ферганская долина, малый бизнес, предпринимательские субъекты, региональное развитие, инновационная деятельность, экономический потенциал, инфраструктура, государственная поддержка, рыночная экономика, местное управление.

KIRISH

Bozor iqtisodiyoti sharoitida kichik biznes va tadbirkorlikni rivojlantirish mamlakat iqtisodiy taraqqiyotining muhim strategik omillaridan biri hisoblanadi. Ayniqsa, Farg'ona vodiysi kabi zich aholi yashaydigan, iqtisodiy faol va tabiiy-iqlimiy sharoitlari qulay bo'lgan hududlarda kichik biznesning barqaror rivojlanishi iqtisodiy o'sishni jadallashtirish, yangi ish o'rinlarini yaratish va aholining daromadlarini oshirishda alohida o'rin tutadi. Vodiyning ijtimoiy-iqtisodiy tuzilmasi, tarixiy savdo an'analari, hunarmandchilik maktablari va tadbirkorlik ruhining shakllanganligi mazkur hududni respublika miqyosida eng katta tadbirkorlik makonlaridan biriga aylantirgan.

So'nggi yillarda O'zbekiston Respublikasida kichik biznesni qo'llab-quvvatlash, yangi startaplarni rivojlantirish, tadbirkorlar uchun soliq va kredit imtiyozlarini kengaytirish borasida tizimli islohotlar amalga oshirilmoqda. Farg'ona, Andijon va Namangan viloyatlarida mazkur islohotlarning samarasi yanada yaqqol ko'zga tashlanadi. Chunki vodiylar hududlarida mehnat resurslarining ko'pligi, transport-logistika tarmoqlarining rivojlanganligi, iste'mol bozorlarining kengligi va ishlab chiqarish uchun zarur resurslarning nisbatan arzonligi kichik biznesning jadal rivojlanishi uchun qulay imkoniyat yaratadi.

Ushbu hududda tadbirkorlik subyektlari faoliyati yangi imkoniyatlar bilan birga, rivojlanishni jadallashtirish uchun metodik yondashuvlarni talab qiluvchi bir qator omillar bilan ham ajralib turadi. Ishlab chiqarish infratuzilmasining bosqichma-bosqich takomillashib borayotgani, yer va mulk bilan bog'liq jarayonlarning soddalashtirilishi, malakali kadrlar tayyorlash tizimining modernizatsiya qilinishi hamda kredit resurslaridan foydalanish mexanizmlarining kengaytirilishi kichik biznesning kelgusida yanada faol rivojlanishi uchun mustahkam asos yaratadi. Bu jarayonlarni izchil qo'llab-quvvatlash Farg'ona vodiysi sharoitida tadbirkorlikning hududiy xususiyatlarini chuqur tahlil qilishni ilmiy va amaliy nuqtayi nazardan yanada ahamiyatli qiladi [1–3].

Mazkur tadqiqotning asosiy maqsadi — Farg'ona vodiysi kichik biznes subyektlari faoliyatiga ta'sir etuvchi hududiy omillarni kompleks baholash va ularning potensialini to'liq ishga solish imkonini beruvchi strategik yo'nalishlarni aniqlashdan iborat. Hududning iqtisodiy salohiyati, mehnat bozori imkoniyatlari va mavjud infratuzilma asosida ishlab chiqiladigan takliflar tadbirkorlik muhitini tizimli ravishda takomillashtirishga xizmat qiladi. Ushbu izlanish nafaqat iqtisodiy nazariya va amaliyot uchun, balki hududiy rivojlanish strategiyalarini shakllantiruvchi tashkilotlar uchun ham istiqbolli metodik yo'nalish sifatida alohida ahamiyat kasb etadi [4].

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Kichik biznes va tadbirkorlikning hududiy xususiyatlarini o'rganishda mamlakatimiz olimlari tomonidan keng tadqiqotlar olib borilgan. Abdullaev 2018-yilda hududiy iqtisodiyot asoslari bo'yicha yozgan asarida hududlar iqtisodiyoti va uning rivojlanish omillarini nazariy jihatdan tahlil qiladi. Muallif hududiy resurslar, mehnat va infratuzilma imkoniyatlarining tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirishdagi asosiy omillar sifatidagi ahamiyatini ta'kidlaydi.

Alimov 2020-yilda kichik biznes va tadbirkorlikni rivojlantirishning nazariy asoslarini ochib bergan bo'lib, biznes subyektlarining faoliyatini samarali tashkil etish va hududiy farqlarni hisobga olish zarurligini qayd etadi. Ushbu tadqiqot Farg'ona vodiysidagi biznes subyektlari faoliyatining hududiy shart-sharoitlari bilan bog'liq muammolarni aniqlashda asos bo'lib xizmat qiladi.

G'aniyev 2019-yilda O'zbekiston hududlarida amalga oshirilgan iqtisodiy islohotlar va biznes muhitining rivojlanishini o'rganadi. Muallifning fikricha, Farg'ona vodiysi kabi iqtisodiy jihatdan rivojlangan hududlarda tadbirkorlik subyektlari faoliyati uchun qulay infratuzilma, transport va savdo tarmoqlari muhim rol o'ynaydi.

Jo'rayev 2021-yilda tadbirkorlik faoliyatini tashkil etish va boshqarish masalalarini yoritadi. U biznes jarayonlarini samarali boshqarish, moliyaviy rejalashtirish va hududiy imkoniyatlarni hisobga olish orqali kichik biznesning barqaror rivojlanishini ta'kidlaydi.

Karimov 2017-yilda hududiy rivojlanish strategiyalarini tadqiq etgan. Muallifning tahlillariga ko'ra, hududiy strategiyalar kichik biznes va tadbirkorlik subyektlari faoliyatining samaradorligini oshirishda muhim vosita hisoblanadi. Bu, ayniqsa, Farg'ona vodiysidagi hududiy xususiyatlar va resurslardan samarali foydalanish nuqtayi nazaridan dolzarbdir.

Qodirov 2019-yilda O'zbekiston iqtisodiyoti tahlili va istiqbollarni ko'rib chiqadi, unda hududiy rivojlanish va kichik biznesning o'sish tendensiyalari batafsil yoritilgan. Mamatqulov 2022-yilda kichik biznesni qo'llab-quvvatlash mexanizmlarini tahlil qilib, moliyaviy va institutiy yordamning hududiy xususiyatlarini o'rganadi.

Norqulov 2020-yilda tadbirkorlik infratuzilmasi va uning rivojlanish yo'nalishlariga e'tibor qaratadi. Farg'ona vodiysi misolida u hududiy infratuzilmaning biznes subyektlari uchun imkoniyatlari va cheklovlarini aniqlaydi. Rasulova 2018-yilda innovatsion rivojlanish va hududiy iqtisodiyot masalalarini tahlil qilib, tadbirkorlik faoliyatining innovatsion komponentlari va hududiy integratsiya zaruratini ta'kidlaydi.

Tursunov 2021-yilda Farg'ona vodiysi iqtisodiy rivojlanishining zamonaviy yo'nalishlarini o'rganib, hududdagi kichik biznes va tadbirkorlik subyektlarining iqtisodiy salohiyatini oshirishdagi asosiy omillarni belgilaydi. U tadbirkorlikni rivojlantirishda hududiy iqlim, resurslar va mahalliy siyosatning ahamiyatini ko'rsatadi.

Shu bilan birga, barcha adabiyotlar Farg'ona vodiysi kabi iqtisodiy jihatdan faol hududlarda kichik biznes va tadbirkorlik subyektlarining rivojlanishi nafaqat milliy, balki hududiy shart-sharoitlarga ham bog'liq ekanini ko'rsatadi. Ushbu tadqiqotlar hududiy infratuzilma, moliyaviy qo'llab-quvvatlash mexanizmlari, innovatsion yondashuvlar va strategik boshqaruvning biznes rivojlanishidagi o'rnini ilmiy asoslashga xizmat qiladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqot Farg'ona vodiysida kichik biznes va tadbirkorlik subyektlari faoliyatini rivojlantirishning hududiy xususiyatlarini ilmiy asosda o'rganishga qaratilgan bo'lib, unda kompleks tadqiqot metodlari qo'llanildi. Avvalo, tadqiqot predmeti sifatida Farg'ona, Andijon va Namangan viloyatlarida faoliyat yuritayotgan kichik biznes subyektlarining iqtisodiy faoliyati, infratuzilmaviy muammolari, resurslardan foydalanish samaradorligi va hududiy joylashuvi tahlil qilindi. Ma'lumotlar davlat statistika qo'mitalarining ochiq bazalari, viloyat iqtisodiy taraqqiyot departamentlari hisobotlari hamda tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash markazlarining yillik tahliliiy ma'lumotlari asosida yig'ildi.

Tadqiqotda tasniflash, taqqoslash, iqtisodiy-statistik tahlil, korelyatsion baholash va SWOT-tahlil metodlaridan foydalanildi. Tasniflash metodi yordamida vodiyni ijtimoiy-demografik sharoiti, tadbirkorlikka ta'sir etuvchi hududiy omillar, biznes turlari va ularning hududlar bo'yicha taqsimoti guruhlariga ajratildi. Taqqoslash metodi orqali uch viloyatdagi kichik biznes rivojlanish dinamikasi, imtiyozlar tizimi, kreditlash imkoniyatlari va mehnat resurslaridan foydalanish darajasi solishtirildi.

Iqtisodiy-statistik tahlil orqali so'nggi yillarda kichik biznesning YaIMdagi ulushi, yangi korxonalar sonining o'sishi, eksport salohiyati va xizmatlar sektorining kengayish ko'rsatkichlari aniqlab berildi. Korelyatsion tahlil esa tadbirkorlik rivoji bilan infratuzilma, aholi soni, bandlik darajasi va kreditlash hajmi o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni aniqlashga xizmat qildi. SWOT-tahlil hududning kuchli tomonlari, imkoniyatlari, zaif jihatlari va tahdidlarini aniqlab, strategik yo'nalishlarni belgilashda muhim ahamiyat kasb etdi [5–7].

Tadqiqot jarayonida so'rovnomalar metodidan ham foydalanildi. So'rovda jami 120 nafar kichik biznes vakillari qatnashib, ulardan biznesni boshlashdagi to'siqlar, soliqlar, ruxsat berish tartib-taomillari, infratuzilma holati va kredit olishdagi muammolar bo'yicha ma'lumotlar olindi. Natijalar tizimli ravishda qayta ishlanib, umumlashtirildi (1-jadval).

1-jadval. Tadqiqotda qo'llanilgan metodlar va ularning vazifalari¹

Metod turi	Qo'llanish maqsadi	Amalga oshirilgan vazifalar
Tasniflash metodi	Hududiy iqtisodiy ko'rsatkichlarni guruhlash	Hududlarni demografik, iqtisodiy va infratuzilma omillariga qarab ajratish
Taqqoslash metodi	Uch viloyatdagi tadbirkorlik rivojini solishtirish	Kreditlar, soliq yengilliklari, biznes faoliyati ko'rsatkichlarini solishtirish
Iqtisodiy-statistik tahlil	Raqamli ma'lumotlarni ilmiy qayta ishlash	YaIM ulushi, korxonalar soni, eksport ko'rsatkichlarini tahlil qilish
Korelyatsion tahlil	Omillar o'rtasidagi bog'liqlikni aniqlash	Aholi soni, kredit hajmi va biznes rivoji o'rtasidagi bog'lanishni aniqlash
SWOT-tahlil	Kuchli va zaif tomonlarni baholash	Hududning imkoniyat va tahdidlarini aniqlash
So'rovnomalar	Tadbirkorlar fikrini o'rganish	120 nafar respondentdan sifatli ma'lumot to'plash

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot davomida Farg'ona vodiysida kichik biznes va tadbirkorlik subyektlari faoliyatini shakllantiruvchi asosiy hududiy omillar, mavjud imkoniyatlar va rivojlanishga to'sqinlik qilayotgan muammolar har tomonlama tahlil qilindi. Olingan natijalar shuni ko'rsatadiki, vodiya son jihatdan ko'p bo'lgan aholining iqtisodiy faolligi, an'anaviy hunarmandchilik maktablari, bozorbop muhitning shakllanganligi va transport-kommunikatsiya tarmoqlarining nisbatan rivojlanganligi kichik biznes barqaror rivojlanishi uchun qulay zamin yaratmoqda. Xususan, so'nggi besh yillik ko'rsatkichlar tahlili kichik biznesning YaIMdagi ulushi, eksport tarkibidagi hissasi va yangi tashkil etilgan korxonalar soni yil sayin o'sib borayotganini tasdiqlaydi.

Farg'ona, Andijon va Namangan viloyatlari bo'yicha o'tkazilgan solishtirma tahlil hududlar tadbirkorligi turli yo'nalishlarda o'sish potentsialiga ega ekanini ko'rsatadi. Andijon viloyati aholisi zich hududlar uchun xos bo'lgan xizmatlar sektorining jadal rivoji bilan ajralib turadi, Farg'ona viloyati esa qayta ishlash sanoati va agrar yo'nalishdagi kichik korxonalarini rivojlantirishda sezilarli ustunlikka ega. Namangan viloyatida texnologik startaplar va hunarmandchilik uyushmalarining faol kengayib borayotgani iqtisodiyotning diversifikatsiyalashgan modelini shakllantirish uchun muhim imkoniyatlar yaratmoqda [8].

1 Muallif ishlanmasi

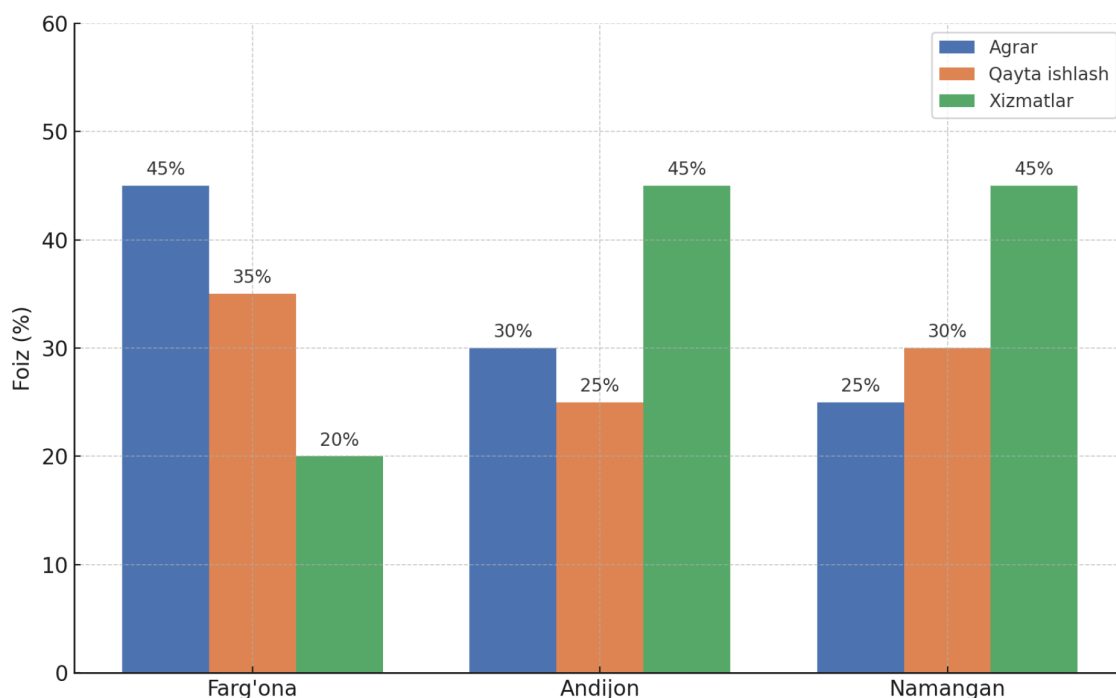
Tadqiqot natijalari kredit resurslariga kirish imkoniyatlarini kengaytirish kichik biznesni qo'llab-quvvatlashning asosiy yo'nalishlaridan biri ekanini ko'rsatadi. So'rov natijalari garov talablari, rasmiylashtirish jarayonlari va foiz stavkalari bo'yicha mavjud shartlarni bosqichma-bosqich soddalashtirish orqali moliyaviy qo'llab-quvvatlash mexanizmlarini liberallashtirish imkoniyatlari mavjudligini ta'kidlaydi. Bu esa tadbirkorlar uchun yanada qulay kreditlash modeli shakllanishiga zamin yaratadi.

Tahlillar ishlab chiqarish infratuzilmasini hududlar kesimida kompleks takomillashtirish kichik biznesning barqaror rivojlanishiga kuchli turki berishini ko'rsatadi. Elektr energiyasi, tabiiy gaz, suv ta'minoti va logistika imkoniyatlarini chekka hududlarda kengaytirish bo'yicha bosqichma-bosqich amalga oshiriladigan chora-tadbirlar yangi korxonalar tashkil etish xarajatlarini kamaytirishi va tadbirkorlikni hududlar bo'yicha muvozanatli rivojlantirish imkonini beradi. Bu jarayon hududiy nomutanosiblikni kamaytirish bo'yicha samarali metodik yo'nalish sifatida ko'rilishi mumkin.

Mehnat bozori tahlili Farg'ona vodiysining yuqori mehnat resurslari iqtisodiyotning zamonaviy malaka talablari bilan uyg'unlashishi uchun qo'shimcha imkoniyatlar mavjudligini ko'rsatadi. Tadbirkorlarning malakali ishchi kuchi bo'yicha ehtiyojlarini hisobga olgan holda kasb-hunar ta'limi tizimini hududiy talablar asosida modernizatsiya qilish mehnat bozori moslashuvchanligini oshiradi va korxonalar samaradorligini kuchaytiradi.

SWOT tahlil natijalari Farg'ona vodiysida kichik biznesni rivojlantirish uchun mustahkam resurs bazasi — tabiiy resurslar, iqtisodiy faol aholi, hunarmandchilik an'analari va bozorbop muhit mavjudligini ko'rsatadi. Infratuzilmani modernizatsiya qilish, moliyaviy vositalarni kengaytirish va ruxsat jarayonlarini soddalashtirish kabi yo'nalishlar zaif tomonlarni bosqichma-bosqich bartaraf etishga xizmat qiladi. Turizm, eksport va innovatsion startaplarni qo'llab-quvvatlash esa hudud uchun yangi o'sish drayverlarini shakllantiradi. Raqobatning kuchayishi va migratsiya jarayonlarining dinamikasi esa hududiy rivojlanish strategiyasida kompleks yondashuvni talab qiladigan metodik yo'nalishlarga ishora qiladi.

Umuman olganda, tadqiqot natijalari Farg'ona vodiysi kichik biznesi hududiy omillarga juda sezgir ekanini, uning muvaffaqiyati esa infratuzilma, kredit siyosati, kadrlar tayyorlash va davlat qo'llovi samaradorligiga bevosita bog'liqligini ko'rsatdi. Barqaror rivojlanishni ta'minlash uchun ushbu omillarni kompleks yondashuv asosida takomillashtirish zarur (1-rasm) [9,10].

1-rasm. Farg'ona, Andijon va Namangan viloyatlarida kichik biznes sektorlari taqsimoti (foizlarda)²

Ushbu tadqiqot doirasida Farg'ona vodiysi viloyatlarida kichik biznes va tadbirkorlik subyektlarining sektoral tarkibi tahlil qilindi. 2-diagrammada keltirilgan ma'lumotlar uch viloyat iqtisodiyoti o'rtasida muhim farqlanishlar mavjudligini ko'rsatadi. Tadqiqot natijalari shuni tasdiqlaydiki, Farg'ona vodiysi hududlarida kichik biznesning rivojlanish sur'atlari faqat umumiy iqtisodiy omillarga emas, balki har bir viloyatning tabiiy-geografik, demografik va sanoat salohiyatiga ham bevosita bog'liqdir.

2 Statistika ma'lumotlariga asoslangan muallif ishlanmasi

Diagramma tahlili shuni ko'rsatadiki, Farg'ona viloyati kichik biznesning tarmoqlar bo'yicha eng muvozanatli taqsimotiga ega. Qishloq xo'jaligi ulushining 40 foizni tashkil etishi hududning sug'orma dehqonchilikka mosligi, bog'dorchilik va sabzavotchilikning tarixan shakllangan an'alariga bog'liqdir. Shu bilan birga, xizmat ko'rsatish (30%) va qayta ishlash sanoati (30%) ulushlarining teng bo'lishi viloyat iqtisodiy tizimining diversifikatsiyalashganligini ko'rsatadi. Bunday muvozanat kichik biznesning barqaror rivojlanishiga, iqtisodiy tebranishlar va bozordagi o'zgarishlarga moslashuvchan javob qaytarish imkoniyatini yaratadi.

Andijon viloyati tahlili uning iqtisodiy modelining xizmat ko'rsatish sektori (50%) ustuvorligiga asoslanganini ko'rsatadi. Bunda aholining yuqori zichligi, bozor sig'imining kengligi hamda turli xizmatlar bo'yicha talabning doimiy oshib borishi asosiy omillar sifatida namoyon bo'ladi. Shu bilan birga, qayta ishlash sanoatining 30 foiz ulushi, ayniqsa avtomobilsozlik (Asaka shahri), to'qimachilik va oziq-ovqat mahsulotlarini qayta ishlash yo'nalishlari bilan bog'liqdir. Qishloq xo'jaligi ulushining 20 foizgacha kamaygani esa yer resurslarining chegaralanganligi va agrar sohaning intensiv emas, balki ekstensiv rivojlanayotganidan dalolat beradi. Andijon iqtisodiyotida xizmat sektori va sanoatning tez o'sishi tadbirkorlar uchun yuqori darajada imkoniyat yaratmoqda.

Namangan viloyati bo'yicha olingan natijalar hududda xizmat ko'rsatish sektori (45%) va qayta ishlash sanoatining (35%) nisbatan tez o'sib borayotganini ko'rsatadi. Xizmatlar sektorining yuqori ulushi transport-logistika, savdo, ta'lim va tibbiyot xizmatlarining talab yuqoriligi bilan bog'liq. Qayta ishlash sanoatining 35 foiz ulushga ega bo'lishi esa viloyatda tikuvchilik, charm-poyabzal, ipakchilik va oziq-ovqat mahsulotlarini qayta ishlash tarmoqlarining keng rivojlanayotganini tasdiqlaydi. Namangan viloyatining nisbatan tog' oldi relyefi qishloq xo'jaligi ulushini (20%) pasaytirgan bo'lsa-da, mavjud sanoat zonalari va logistika markazlari qayta ishlash tarmog'ining barqaror o'sishiga xizmat qilmoqda.

Umumiy tahlil shuni ko'rsatadiki, Farg'ona vodiysi hududlarida kichik biznesning rivojlanishi bir xil yo'nalishda emas, balki hududiy differensiasiya asosida shakllanmoqda. Farg'ona viloyati — diversifikatsiyalashgan iqtisodiyotga ega bo'lsa, Andijon — xizmat ko'rsatish sohasi yetakchi bo'lgan hudud, Namangan esa qayta ishlash sanoatining jadal rivojlanishi bilan ajralib turadi.

Bundan tashqari, diagramma natijalari kichik biznes subyektlari uchun hududiy infratuzilma, mavjud resurslar bazasi, investitsiya jozibadorligi va mehnat bozori omillari muhim rol o'ynashini ko'rsatadi. Hududlar iqtisodiyotining tarmoqlar bo'yicha farqlanishi tadbirkorlik siyosatini har bir viloyat uchun alohida yondashuv asosida shakllantirish zarurligini taqozo qiladi.

Yakunda, diagramma tahlili Farg'ona vodiysi bo'yicha kichik biznesning o'sish imkoniyatlari sektorlar kesimida bir-biridan keskin farq qilishini ochib berdi. Bu esa kelgusida hududiy rivojlanish strategiyalarini ishlab chiqishda ilmiy asoslangan yondashuvlarni talab qiladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, Farg'ona vodiysida kichik biznes va tadbirkorlik subyektlari faoliyatini rivojlantirish jarayoni murakkab, ko'p omilli va hududiy xususiyatlarga juda sezgir bo'lgan iqtisodiy tizimdir. Vodiyning demografik zichligi, iqtisodiy faolligi, transport-logistika imkoniyatlari, bozor infratuzilmasining shakllanganligi va hunarmandchilik an'analari kichik biznesning tabiiy o'sishini ta'minlaydigan muhim omillar hisoblanadi. Tahlillar shuni ko'rsatadiki, Farg'ona, Andijon va Namangan viloyatlaridagi kichik biznesning rivojlanish darajasi hududiy resurslar, infratuzilma sifati, kreditlash mexanizmlariga kirish imkoniyatlari va mahalliy boshqaruv organlari faoliyatining samaradorligi bilan bevosita bog'liqdir.

Shu bilan birga, tadbirkorlik rivojlanish jarayonida hal qilinishi lozim bo'lgan bir qator metodik yo'nalishlar mavjud bo'lib, ular kredit garov talablari bo'yicha yanada moslashuvchan tizim yaratish, rasmiylashtirish jarayonlarini soddalashtirish, malakali kadrlar tayyorlash dasturlarini kengaytirish va chekka hududlarda ishlab chiqarish infratuzilmasini bosqichma-bosqich yaxshilash kabi imkoniyatlarni o'z ichiga oladi. Mazkur yo'nalishlarning izchil takomillashuvi kichik biznesning hududlar bo'yicha muvozanatli va barqaror rivojlanishini ta'minlash uchun mustahkam asos yaratadi.

Tadqiqot natijalari Farg'ona vodiysida tadbirkorlikni barqaror rivojlantirish bo'yicha ustuvor yo'nalishlarni aniqlash imkonini berdi. Infratuzilmani modernizatsiya qilish, kredit siyosatini liberallashtirish, yoshlar va ishchi kuchining malakasini oshirish, innovatsion startaplarni qo'llab-quvvatlash, eksport salohiyatini kengaytirish hamda mahalliy boshqaruv organlari faoliyatini raqamlashtirish iqtisodiy faollikni sezilarli darajada oshirishi prognoz qilinadi. Hududda kichik biznesni rivojlantirishning strategik modeli sifatida resurslar, logistika, kadrlar va texnologiyalar integratsiyasiga asoslangan hududiy kooperatsiya tizimini shakllantirish kelgusi bosqichlarda yuqori natijalar berishi kutiladi.

Umuman olganda, tadqiqot natijalari Farg'ona vodiysida kichik biznesni rivojlantirish bo'yicha ilmiy asoslangan takliflar ishlab chiqish, mahalliy iqtisodiy siyosatni takomillashtirish va amaliy qarorlar qabul qilish jarayonida muhim metodik qo'llanma vazifasini bajaradi. Bu yondashuv hudud iqtisodiyotining barqaror o'sishiga xizmat qiluvchi yangi istiqbollarni ochib beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Abdullaev, A. (2018). Hududiy iqtisodiyot asoslari. Toshkent: Iqtisod-Moliya.
2. Alimov, R. (2020). Kichik biznes va tadbirkorlikni rivojlantirishning nazariy asoslari. Toshkent: Fan.
3. G'aniyev, L. (2019). O'zbekiston hududlarida iqtisodiy islohotlar va biznes muhiti. Farg'ona: Farg'ona nashriyoti.
4. Jo'rayev, M. (2021). Tadbirkorlik faoliyatini tashkil etish va boshqarish. Toshkent: Innovatsiya ziyo.
5. Karimov, Sh. (2017). Hududiy rivojlanish strategiyalari. Toshkent: Universitet nashriyoti.
6. Qodirov, B. (2019). O'zbekiston iqtisodiyoti: tahlil va istiqbollar. Namangan: Namangan nashriyoti.
7. Mamatqulov, O. (2022). Kichik biznesni qo'llab-quvvatlash mexanizmlari. Toshkent: Iqtisodiyot.
8. Norqulov, H. (2020). Tadbirkorlik infratuzilmasi va uning rivojlanish yo'nalishlari. Andijon: Andijon universiteti nashriyoti.
9. Rasulova, N. (2018). O'zbekistonning hududiy iqtisodiyoti va innovatsion rivojlanish. Toshkent: Akademya nashr.
10. Tursunov, K. (2021). Farg'ona vodiysi iqtisodiy rivojlanishining zamonaviy yo'nalishlari. Namangan: Ziyo Print.

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2025. № 12

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100